

3. Латинін М. А., Чернятин А. С. Організаційно-правове забезпечення державного регулювання земельних відносин в аграрному секторі економіки України. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/DeBu/2007-2/doc/2/07.pdf>.

4. Питання передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у комунальну власність об'єднаних територіальних громад: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 січ. 2018 р. № 60-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pitannya-peredachi-1>.

5. Про земельну реформу: Постанова Верховної Ради України. *ВВР УРСР*. 1991. № 10. Ст. 100.

6. Про прискорення земельної реформи та приватизацію землі: Постанова Верховної Ради України від 13 берез. 1992 р. № 2200-XII. *ВВР України*. 1992. № 25. С. 355–360.

7. Про оцінку земель: Закон України від 11 груд. 2003 р. № 1378-IV. *Офіц. вісн. України*. 2004. № 1. С. 7.

8. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України 11 жовт. 2002 р. № 1531. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002-%D0%BF>.

9. Про затвердження Порядку зміни цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 квіт. 2002 р. № 502. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2002-%D0%BF>.

10. Про землеустрій: Закон України від 22 трав. 2003 р. № 858-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.

11. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 5 черв. 2003 р. № 899-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/899>.

12. Про розмежування земель державної та комунальної власності: Закон України від 5 лют. 2004 р. № 1457-IV. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua/>.

13. Про Рекомендації парламентських слухань “Сучасний стан та перспективи розвитку земельних відносин в Україні”: Постанова Верховної Ради України від 22 верес. 2005 р. *Голос України*. 2005. № 187. С. 3. (5 жовт.).

14. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листоп. 2009 р. № 1559-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17>.

15. Про затвердження порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовт. 2012 р. № 1051. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF>.

16. Пугачев М., Кобець М. Земельна реформа в Україні. *Київ, Україна*. Лютий. 2004. № 1. 24 с.

Надійшла до редколегії 20.11.2018 р.

УДК 351.21

ЕКСПЛІКАЦІЯ КОНЦЕПТУ “ПУБЛІЧНА ВЛАДА” У ВІТЧИЗНЯНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Малишева О. В.,

*аспірант кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків*

Проаналізовано сучасні дослідження терміна “публічна влада” в науковому дискурсі вітчизняних учених різних галузей знань, наведено думки українських науковців щодо функціонування й розвитку “публічної влади”, зроблено висновок щодо концепту “публічна влада в Україні”.
Ключові слова: публічна влада, публічна влада в Україні, держава, публічне управління.

© Малишева О. В., 2018

Malysheva O. V.,
Postgraduate Student of Regional Development and Local Government Department,
KRI NAPA, Kharkiv

EXPLICATION OF THE CONCEPT OF “PUBLIC POWER” IN THE NATIONAL SCIENTIFIC DISCOURSE

The modern researches of the definition of “public power” in the scientific discourse of domestic scientists of different branches of knowledge are analyzed, the opinions of Ukrainian scholars on the functioning and development of “public power” are presented, the conclusion about the concept “public power in Ukraine” is made.

Key words: public authority, public authority in Ukraine, state, public administration.

Постановка проблеми. Сучасна проблематика дослідження публічної влади виступає одним із базових елементів дослідження науки “Публічне управління та адміністрування”. Дослідники, оперуючи цією категорією, спираються на аналіз публічно-владної сфери, що розвивається під впливом як держави, так і громадянського суспільства. Публічна влада як феномен проявляється в різних сферах життєдіяльності суспільства, має різні форми, джерела походження та механізми впливу і прояву. Тому дослідження публічної влади в рамках науки “Публічне управління та адміністрування” є перманентно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання проблематики публічної влади, державного, публічного управління та місця їх у системі знань досліджували науковці різних галузей науки, зокрема: Т. Бельська, В. Корженко, Ю. Куц, В. Мартиненко, В. Наконечний О. Пухкал, В. Солових та ін. Водночас специфіку формування проблематики публічної влади у науковому дискурсі українських учених різних галузей знань висвітлено в науковій літературі ще не повною мірою.

Мета статті. На основі аналізу терміна “публічна влада” узагальнити теоретичні підходи до цієї категорії вітчизняних учених різних галузей знань.

Виклад основного матеріалу. Дослідники гуманітарної сфери все більше уваги приділяють сутності, механізмам розвитку, процесам розбудови публічної влади. Цьому присвячено немало наукових досліджень, дисертацій зокрема.

Категорія “публічна влада” є похідною від її складників “публічність” і “влада” та взаємопов’язаною з ними. Дослідники часто оперують категорією “публічна влада”, нерідко ототожнюючи її змістовність із державною, політичною і саме публічною владою. Звертаючись до енциклопедичних визначень компонентів визначення “публічна влада”, необхідно відзначити, що кожна з галузей знань їх тлумачить відповідно до своєї специфіки.

Наприклад, категорію “публічність” Р. Кобець у Філософському енциклопедичному словнику (Київ, 2002) трактує як “поняття, що позначає сферу людського буття, яка стосується взаємодії з іншими людьми з метою досягнення блага для всіх..., охоплює справи і речі, які однаковим чином стосуються всіх (res publica)”, а також зазначає, що “діяльність задля досягнення загального блага має на меті вільний характер участі в ній кожного індивіда” [4, с. 535–536].

Публічність, вважає І. Ярмач, “передбачає доведення інформації до зацікавлених осіб, відповідних державних органів, а в певних випадках, передбачених законодавством, таке інформування є обов’язковим. Враховуючи

відкритість інформації, вона повинна бути доступною до широкого кола осіб, тому до неї висувуються певні вимоги – лаконічність, зрозумілість, точність, суттєвість” [15, с. 175].

В. Лісовий у Філософському енциклопедичному словнику владу визначає як “здатність спрямовувати процеси, події, дії та поведінку людей у бажаному напрямі”, що, на його думку, “передбачає наявність, по-перше, суб’єкта влади (того, хто застосовує владу), по-друге, об’єкта влади (до чого чи до кого владу застосовують), по-третє, засоби, з допомогою яких досягають влади, і, по-четверте, мету, заради якої її застосовують” [10, с. 94–95].

Ю. Куц пропонує організаційно-регулятивний вплив держави на розвиток суспільства поділяти на дві складові – політичну й адміністративну, виділяючи в “межах першої – політичне управління, другої – фактично механізм втілення політичного курсу, сформованого вищими органами влади” [7].

Ю. Ковбасюк і А. Крупник в Енциклопедії державного управління (Київ, 2011) “владу” розглядають як “здатність і можливість особи, соціальної групи, інституту, організації провадити свою волю через певні засоби та канали впливу на діяльність і поведінку людей, їх спільності. Сутнісно владою, – на їх думку, – є відносини управління (керівництва), панування, підпорядкування, покори” [5, с. 94].

І. Куян вважає, що в “основу змісту влади покладена воля. Влада завжди є проявом волі. Владарювати означає нав’язувати комусь власну волю, підкоряти своїй волі. З іншої точки зору, влада – це сила, здатність підкоряти, підпорядковувати. Сила підкріплює волю. Сила влади ґрунтується на її авторитеті та засобах примусу” [8, с. 54]. У той же час, вважає дослідниця, вказані характеристики не дають відповіді на запитання, що зумовлює існування волі й сили. Тому правильним є, на її думку, “виокремлення у структурі влади ще одного елемента – інтересу” [Там же, с. 54].

Я. Легеза в авторефераті дисертації за темою “Особливості взаємодії громадської думки та влади в Україні”, розглядаючи концепцію влади М. Фуко та “символічної влади” П’єра Бурдьо, констатує, що “влада – це здатність суб’єкта забезпечити підпорядкування об’єкта відповідно до своїх намірів” [9, с. 7]. А також уточнює наведене визначення, говорячи про три напрями:

- влада як така не є негативною, насильницькою або репресивною, спрямованою проти інтересів об’єкта впливу;
- не всі форми впливу на поведінку і свідомість людей є здійсненням влади. Вона може передбачати здатність суб’єкта діяти по-іншому, його відповідальність за ті чи інші переміни в об’єкті впливу;
- “розподіл цінностей і благ між суб’єктами соціальних відносин не тожданий розподілу влади, позаяк отримання благ не завжди пов’язане із здійсненням владних повноважень” [Там же, с. 7].

М. Вільгушинський виділяє кілька ознак влади. По-перше, вона має суспільний характер та є невід’ємним компонентом суспільної організації життєдіяльності, де головним завданням влади виступає впорядкування різноманітних соціальних зав’язків у суспільстві. По-друге, їй притаманний нормативний характер (влада не може існувати поза межами правил, які, у свою чергу, створюються для обмеження влади, недопущення її перетворення на свавілля). По-третє, влада забезпечує можливість застосування примусу; але, на думку дослідника, “не застосування примусу (сили), а лише потенційна можливість його реалізації має стати визначальною рисою феномену влада...”,

примус перестає бути обов'язковим та невід'ємним елементом влади. Він (примус) має існувати лише у вигляді потенційної можливості, якою суб'єкти влади можуть скористатися" [2].

Б. Калиновський, розглядаючи місцеву публічну владу в Україні, говорить, що її необхідно розглядати, враховуючи багатоаспектність місцевого управління (системи місцевих органів державної влади, сфери впливу місцевого самоврядування, механізмів та видів їхньої взаємодії. Дослідник визначає місцеву публічну владу як "здатність і можливість, шляхом прийняття легітимних рішень вирішувати справи суспільного значення, з метою забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина, функціонування та розвитку території" [3, с. 4].

Дослідник Р. Колишко в дисертації за темою "Децентралізація публічної влади в унітарній державі" говорить, що у "процесі здійснення децентралізації публічної влади обов'язково виділяються відповідні рівні організації публічної влади – центральний і місцевий. Останній розділяється на безпосередньо місцевий і регіональний – проміжний між місцевим рівнем організації публічної влади і центральним" [6, с. 4]. Необхідно відмітити, що в цьому процесі окремий рівень має свої виключні повноваження й компетенції та систему гарантій, державних безпосередньо, основним завданням яких є запобігання несанкціонованому втручання інших рівнів у законну реалізацію сфери виключних повноважень.

М. Баймуратов виокремлює такі ознаки – блоки публічної влади:

- структурна (інституціоналізована – складається з низки інститутів);
- легальна (її правовий статус передбачено в конституційному та нормативно-правовому полі держави);
- соціальна (вона зароджується, існує, функціонує та вдосконалюється або деградує в межах соціуму);
- владна (вона є саме владою, володіє владними повноваженнями та видає розпорядчі нормативно-правові акти, котрі обов'язкові до виконання управлінськими структурами, мешканцями на відповідній території);
- представницька (артикулює, тобто виражає інтереси окремо взятої територіальної громади);
- функціонально-телеологічна (влада реалізує суспільні інтереси певної територіальної громади);
- системно охоронна (вона створює механізми забезпечення збереження й розвитку окремої спільноти як цілісної системи);
- ідеологічна (реалізує свою діяльність відповідно до панівного в суспільстві світогляду) [1, с. 42].

Під "публічною владою", пише А. Митко в авторефераті дисертації за темою "Роль засобів масової комунікації у формуванні іміджу публічної влади (на прикладі Волинської області)", "розуміємо систему органів державної влади, що забезпечують захист прав, свобод і законних інтересів громадян, безпеку держави й суспільства, вирішують питання соціально-економічного та культурного будівництва" [11, с. 6]. Дослідник у даному випадку наводить досить широке трактування цієї категорії.

Будь-яка влада в суспільстві, пише Г. Чапала, є "публічною не за формальними ознаками ("публічний" у перекладі з латинської й означає "суспільний"), а насамперед через втілення у ній принципів засад організації самого суспільства, яке завжди об'єктивно пов'язане з необхідністю пошуку

“загального”, і вже за своєю природою має утискати певною мірою “індивідуальне”, тобто публічність слід розглядати не як специфічну ознаку влади, а як аксіому суспільної організації” [14, с. 110].

В. Погорілко в Юридичній енциклопедії (Київ, 2003) публічну владу трактує як суспільно-політичну владу, народовладдя, виділяючи її основні види: по-перше, “влада народу як безпосереднє народовладдя (вибори, референдуми тощо, по-друге, державна влада – законодавча, виконавча, судова, по-третє – місцеве самоврядування” [12, с. 196]. Дослідник правильно, на нашу думку, включає місцеве самоврядування в число складників публічної влади.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Розвиток та дієвість публічної влади в Україні є нагальним завданням публічного управління, суспільства в цілому. Система публічного управління має надати можливості для упровадження основних засад розвитку публічної влади, через яку можна залучати якомога ширше коло громадян до прискореного розвитку соціуму. В Україні науковці різних галузей знань активно досліджують процеси розвитку публічної влади, різні його механізми та компоненти, надають слушні пропозиції щодо його вдосконалення та всебічного розвитку.

Подальшими напрямками дослідження можуть бути розроблення механізмів удосконалення взаємодії інститутів публічної влади і громадянського суспільства, моніторинг стану розвитку публічної влади в Україні.

Список використаних джерел

1. Баймуратов М. Муніципальна влада в системі публічної влади в Україні в умовах муніципальної реформи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2018. № 1. С. 41–44.
2. Вільгушинський М. Категорія “публічна влада” у сучасній інтерпретації: нотатки до наукової дискусії. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis.
3. Калиновський Б. В. Місцева публічна влада в Україні: теоретичні основи та конституційно-правова регламентація. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2015. № 4. С. 62–66.
4. Кобець Р. Публічність. *Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Абрис, 2002. 744 с.
5. Ковбасюк Ю. В., Крупник А. С. *Влада. Енциклопедія державного управління*: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. 2011. С. 94–95.
6. Колишко Р. А. Децентралізація публічної влади в унітарній державі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 “Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень”. Київ, 2003. 14 с.
7. Куц Ю. О. Природа та сутність державного управління. *Теорія та практика державного управління та місцевого самоврядування: електрон. зб. наук. пр. Херсон. нац. техн. ун-ту*. 2013. № 12. Доступ. в режимі PDF: http://el-zbirn-du.at.ua/Kuc_s.pdf.
8. Куян І. До питання про публічність і суверенність державної влади. *Право України*. 2009. № 11. С. 52–57.
9. Лєгеца Я. О. Особливості взаємодії громадської думки та влади в Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.03 “Політична культура та ідеологія”. Київ, 2008. 21 с.
10. Лісовий В. *Влада. Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Абрис, 2002. 744 с.
11. Митко А. М. Роль засобів масової комунікації у формуванні іміджу публічної влади (на прикладі Волинської області): автореф. дис. ... канд. політ. наук: спец. 23.00.02 “Політичні інститути та процеси”. Львів, 2010. 25 с.
12. Погорілко В. Ф. *Публічна влада. Юридична енциклопедія*: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 5: П–С. 2003. 736 с.

13. Хащина Х. О. Розвиток системи місцевої публічної влади в Україні. *Публічне управління XXI століття: світові практики та національні перспективи: зб. тез XVIII Міжнар. наук. конгресу, 26 квіт. 2018 р.* Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2018. 584 с.

14. Чапала Г. В. Публічність як ознака влади – підхід до проблеми. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* 2011. Вип. 22. С. 106–114.

15. Ярмак І. М. Поняття і зміст принципів публічності, законності, компетентності. *Наше право.* 2014. № 1. С. 174–180.

Надійшла до редколегії 20.11.2018 р.

УДК 351:614.2

РОЛЬ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЄЮ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ

Грицько Р. Ю.,

д. держ. упр., доц.,

професор кафедри інфекційних хвороб,

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
м. Львів;*

Надюк З. О.,

д. держ. упр., доц., професор кафедри державного управління,

*Львівський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Львів*

Викладено шляхи реалізації Закону України "Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині" на місцевому рівні в об'єднаних територіальних громадах щодо правового механізму державного управління громадським здоров'ям.

Проаналізовано висвітлення проблеми трансплантації анатомічних матеріалів людині в сучасній зарубіжній і вітчизняній літературі. Визначено основні напрями забезпечення правового механізму державного управління трансплантацією анатомічних матеріалів людині. Узагальнено сучасну роль сімейних лікарів у реалізації правового механізму державного управління трансплантацією анатомічних матеріалів людині в контексті дій законів України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" і "Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині".

Ключові слова: державно-громадське управління охороною здоров'я шляхом трансплантації; механізми, методи та інструменти; об'єднані територіальні громади, громадське здоров'я; фахівці сімейної медицини, їхні функції.

Hrytsko R. Y.,

Doctor of Public Administration, Associate Professor,

Professor of Infectious Diseases Department,

Lviv National Medical University named after Danylo Halytskyi, L'viv;

Nadyuk Z. O.,

Doctor of Public Administration, Associate Professor,

Professor of Public Administration Department, LRI NAPA, L'viv

ROLE OF FAMILY DOCTORS IN IMPLEMENTATION OF LEGISLATIVE MECHANISM OF STATE ADMINISTRATION OF TRANSPLANTING HUMAN ANATOMIC MATERIALS

The article outlines ways of implementing the Law of Ukraine "On the application of transplantation of anatomical materials to a person" at the local level in the united territorial communities regarding the legal mechanism of public health management.

© Грицько Р. Ю., Надюк З. О., 2018